

Sprawiedliwe warunki zatrudnienia to część sprawiedliwości społecznej. Właściwe ukształtowanie systemu prawnego w odniesieniu do wszystkich zatrudnionych jest podstawową gwarancją stabilizacji społecznej, zwłaszcza w świetle doświadczeń ostatniego kryzysu finansowego. Nie jest to doświadczenie wyłącznie polskie, również w innych krajach UE takich jak Grecja, Włochy czy Hiszpania, które nie należą do ekonomicznej czołówki przepaść między dwoma grupami społecznymi: tymi zatrudnionymi na pełny etat i tymi, którzy pozostają w ramach tzw. „elastycznych form zatrudnienia” stale rośnie, awansując nawet do pojęcia swoistego nowego podziału społecznego. Stało się to wręcz początkiem fali wrogości wobec starszych, lepiej zabezpieczonych socjalnie pracowników. Polska musi uniknąć sytuacji, w której podziały takie trwają przez dziesięciolecia i generują poważne napięcia społeczne. Chodzi przy tym nie tylko o trwałość stosunku pracy, ale również o kwestie odprowadzanych składek na ubezpieczenia społeczne oraz o efektywną kontrolę wykonywania pracy. Jest istotnym postulatem Rzecznika Praw Obywatelskich, aby kontrola organów inspekcji pracy dotyczyła nie tylko pracy wykonywanej w warunkach umowy o pracę, ale również pozostałych form zatrudnienia. Obecny stan prawny nie pozwala w pełni zadośćuczynić potrzebom w tym zakresie. Należy uczynić wszystko, aby nie utrwaliła się kategoria prekariatu jako słabo opłacanej i szczególnie słabo zorganizowanej grupy młodych pracowników. Istnieje jednak konieczność generalnego przemyślenia naszego systemu podatkowego pod kątem tego, czy nie krzywdzi on najślabiej zarabiających pracowników. To także szerszy problem współczesny: w ubóstwie znajdują się nie tylko bezrobotni ale także osoby, które ze zmiennym powodzeniem są obecne na rynku pracy. System podatkowy nie może przyczyniać się do wtrącenia tych osób w kategorie trwałego ubóstwa lub osób korzystających wyłącznie z pomocy społecznej. Wniosek RPO do Trybunału Konstytucyjnego miał właśnie taki cel. Chodzi o uwolnienie kwot wolnych od podatku, które nie mogą pozostawać w sprzeczności z urzędowo określonymi kwotami upoważniającymi do korzystania z pomocy społecznej. Wniosek ten jednak to dopiero początek działań instytucji Rzecznika Praw Obywatelskich. Planujemy udział w konferencji nt. „Sprawiedliwość a podatki” planowanej przez Uniwersytet Łódzki. Mam nadzieję, że stanie się ona początkiem wyłonienia grupy naukowców współpracujących z nami w tym zakresie. Równocześnie jako priorytet naszego Urzędu pozostaje zatrudnienie osób młodych. Grupa ekspertów po intensywnych obradach pozwoliła nam na sformułowanie kolejnych wystąpień generalnych Rzecznika Praw Obywatelskich w zakresie sytuacji osób młodych na rynku pracy. Solidarność to pojęcie wypełnione współczesną treścią. Musi dzisiaj oznaczać bardziej sprawiedliwe rozłożenie ciężarów społecznych, ale także sprawiedliwe dopuszczanie do rynku pracy, ponieważ to praca staje się obecnie dobrem najbardziej pożądanym. Próbujmy szukać w tym zakresie nowych sposobów regulacji i nowych dróg porozumienia ucząc się także z doświadczeń innych krajów.